



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 201/03-32

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 17. marca 2004 v senáte zloženom z predsedu Daniela Švábyho a zo sudcov Lajosa Mészárosa a Štefana Ogurčáka prerokoval prijatú sťažnosť Ing. arch. J. F., bytom K., zastúpeného advokátom JUDr. P. K., Advokátska kancelária, K., vo veci porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prerokovanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu v Prešove v konaní vedenom pod sp. zn. 17 C 33/98 a takto

r o z h o d o l :

1. Okresný súd v Prešove v konaní vedenom pod sp. zn. 17 C 33/98 **p o r u š i l** právo Ing. arch. J. F., aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prieťahov, zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a jeho právo na prerokovanie veci v primeranej lehote zaručené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Okresnému súdu v Prešove v konaní vedenom pod sp. zn. 17 C 33/98 **p r i k a z u j e** konať vo veci bez zbytočných prieťahov.

3. Ing. arch. J. F. p r i z n á v a primerané finančné zadost'učinenie v sume 25 000 Sk (slovom: dvadsaťpäťtisíc slovenských korún), ktoré je Okresný súd v Prešove p o v i n n ý mu vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Ing. arch. J. F. priznáva náhradu trov právneho zastúpenia v sume 13 470 Sk (slovom trinásťtisíc štyristosedemdesiat slovenských korún), ktorú je Okresný súd v Prešove povinný vyplatiť jeho advokátovi JUDr. P. K., Advokátska kancelária, K.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením z 12. novembra 2003 č. k. I. ÚS 201/03-10 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť Ing. arch. J. F., bytom K. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. P. K., Advokátska kancelária, K., ktorou namietal porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prerokovanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „Dohovor“) postupom Okresného súdu v Prešove (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 17 C 33/98.

2. V sťažnosti sťažovateľ uviedol, že 20. januára 1998 podal na Krajskom súde v Prešove (ďalej len „krajský súd“) návrh na vydanie veci a vyplatenie podielu na majetku združenia s prísl. Z dôvodu vecnej príslušnosti bol návrh 5. februára 1998 postúpený okresnému súdu, kde je konanie o ňom vedené pod sp. zn. 17 C 33/98 a stále bez rozhodnutia vo veci samej.

V sťažnosti sťažovateľ opísal doterajší priebeh konania. Konkretizoval obdobia, v ktorých podľa jeho názoru okresný súd konal s priet'ahmi („... spolu viac ako 52 mesiacov“), a svoje požiadavky podporil citáciou judikatúry ústavného súdu k problematike základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

Uviedol tiež, že jeho „sťažnosti na priet'ahy v konaní k náprave zjavne nevedli a k priet'ahom dochádza i naďalej ...“.

3. Sťažovateľ okrem vyslovenia porušenia jeho práv podľa označených článkov ústavy a Dohovoru a prikázania okresnému súdu vo veci konať „bez zbytočných priet'ahov“ žiadal priznať primerané finančné zadost'učinenie vo výške 300 000 Sk, a to z dôvodu, «že v dôsledku priet'ahov v konaní pred Okresným súdom Prešov došlo ku následkom, ktoré sa už nedajú zásadne napraviť ani odstrániť. Nakoľko spor sa vedie už viac ako 5 rokov, hodnota vecí, ktorých vydanie som návrhom na začatie konania žiadal, za tento čas značne poklesla. Domnievam sa tiež, že nikdy nezískam podiel na majetku združenia v takej hodnote, na aký som mal právny nárok v čase začatia konania. To vo mne vyvoláva pocity krivdy a úzkosti. So sporom sa spájajú aj moje existenčné problémy, nakoľko do združenia som na začiatku vložil svoje životné úspory a neistota, že tieto raz získam späť vo mne vyvoláva pretrvávajúci pocit neistoty a beznádeje. Aby som finančne zabezpečil moju rodinu, najmä maloletú dcéru, začal som v roku 2000 podnikáť „od nuly“, čo ma stálo priveľa energie. Na založenie spoločnosti som si musel požičať nemalý finančný obnos, ktorý musím splácať. Uvedené skutočnosti sa podpísali aj na mojom zdravotnom stave. Od môjho vylúčenia zo združenia v roku 1997 sa liečim na vysoký krvný tlak a v roku 2003 mi diagnostikovali rakovinu, na ktorej sa podľa vyjadrenia lekárov podpísali aj stres a moje nezrovnalosti vo vzťahu k daňovému úradu. Ak uvedené pocity navodzuje svojou nečinnosťou orgán, ktorého úlohou je ochrana zákonnosti, spôsobuje to vo mne stratu dôvery k tomuto orgánu (ÚS 58/02)».

Sťažovateľ zároveň žiadal, aby ústavný súd uložil okresnému súdu zaplatiť jeho právnomu zástupcovi trovy právneho zastúpenia.

4. Na základe žiadosti ústavnému súdu sa k veci 28. januára 2004 písomne vyjadril predseda okresného súdu. K jeho vyjadreniu zaujal stanovisko 12. februára 2004 aj právny zástupca sťažovateľa.

5. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci namietaného porušenia práva podľa označených článkov ústavy a Dohovoru. Jej prerokovanie na ústnom pojednávaní – vzhľadom na povahu predmetu posúdenia, ktorá je určená povahou základného práva – ústavný súd nepovažuje ani za vhodný, ani za nevyhnutný procesný prostriedok na zistenie skutočností potrebných pre meritórne rozhodnutie vo veci (napr. I. ÚS 157/02).

II.

Zo spisu okresného súdu sp. zn. 17 C 33/98 a písomných vyjadrení účastníkov konania ústavný súd zistil nasledovný relevantný priebeh a stav predmetného konania:

1. Po doručení predmetnej veci z krajského súdu miestne príslušnému okresnému súdu (5. februára 1998) sťažovateľ podal návrh (13. februára 1998) na vydanie predbežného opatrenia na uloženie zákazu nakladania odporcom (č. 1 a č. 2) s hnutelnými vecami patriacimi do majetku združenia.

Okresný súd 12. marca 1998 rozhodol o jednom a následne 31. marca 1998 o ďalších (piatich) návrhoch sťažovateľa (návrhy zamietol).

Uznesenie z 31. marca 1998 napadol sťažovateľ odvolaním. Po doručení vyjadrení odporcov (19. mája 1998) okresný súd postúpil spis krajskému súdu, ktorý potvrdil prvostupňové rozhodnutia. Spis bol vrátený späť okresnému súdu 2. septembra 1998.

Po urgencii sťažovateľa (10. novembra 1998) vytýčil okresný súd 17. novembra 1998 pojednávanie na 3. február 1999. Súčasne vyzval sťažovateľa na zaplatenie súdneho poplatku za návrh (tento bol uhradený 27. novembra 1998 v kolkoch).

Na pojednávaní konanom 3. februára 1999 za prítomnosti účastníkov a ich právnych zástupcov boli vykonané výsluchy prítomných a pojednávanie bolo odročené na 29. marec 1999 s tým, že zúčastnené strany predložia súdu navrhované listinné dôkazy a podajú svoje stanoviská k žalobe.

Na pojednávaní konanom 29. marca 1999 (za prítomnosti účastníkov a ich právnych zástupcov) boli vypočutí účastníci k žalobe a predložené listinné dôkazy. Pojednávanie bolo odročené na neurčito z dôvodu podania písomných stanovísk procesnými stranami k predloženým listinným dôkazom a ďalším návrhov na riešenie sporu (sťažovateľ predložil vyjadrenie 23. apríla 1999).

Okresný súd 19. mája 1999 žiadal právneho zástupcu odporcov, aby v lehote 30 dní oznámil údaje požadované sťažovateľom v jeho vyjadrení (okresný súd uvedené urgoval 1. decembra 1999).

Sťažovateľ podaniami zo 14. mája, 16. júna a 21. júla 1999 žiadal vytýčenie termínu pojednávania.

Dňa 10. februára 2000 bol krajskému súdu na jeho žiadosť z 31. decembra 1999 doručený súdny spis sp. zn. 17 C 33/98.

Sťažovateľ 14. februára 2000 upresnil petit svojho návrhu (uviedol zoznam vecí, ktoré sú mu odporcovia povinní vydať, určil výšku istiny a trov konania, ktoré sú mu povinní zaplatiť).

Okresný súd 11. júla 2000 oznámil sťažovateľovi na jeho urgenciu z 12. mája 2000, že nemôže vytýčiť termín pojednávania, lebo súdny spis je na krajskom súde (súčasne žiadal krajský súd o vrátenie spisu).

Na urgenciu okresného súdu z 10. augusta 2000 vrátil krajský súd predmetný súdny spis 11. augusta 2000.

Okresný súd 15. augusta 2000 vytýčil pojednávanie na 18. október 2000 a urgoval (pod hrozbou pokuty) právneho zástupcu odporcov na predloženie požadovaných listín (pozri poznámku ku 19. máju 1999).

Odporcovia 13. septembra 2000 predložili svoje stanovisko k predmetným listinným dôkazom a navrhli vykonať znalecké dokazovanie na vzájomné vypořádanie. Navrhli tiež zrušiť a vypořadať ich podielové spoluvlastníctvo.

Na pojednávaní konanom 18. októbra 2000 (za prítomnosti účastníkov a ich právnych zástupcov) bolo pripustené upresnenie petitu návrhu sťažovateľa (zo 14. februára 2000), bol vykonaný výsluch zúčastnených strán a bolo nariadené znalecké dokazovanie na zistenie účtovného stavu majetku a na zistenie kompletného výsledku hospodárenia spoločného združenia (podniku) účastníkov. Pojednávanie bolo odročené na neurčito.

Sťažovateľ požiadal 23. októbra 2000 o oslobodenie od platenia súdnych poplatkov a 25. októbra 2000 navrhol okresnému súdu za znalca určiť Ing. M. B. z P.

Okresný súd uznesením z 11. januára 2001 ustanovil Ing. M. B. za znalca v predmetnej veci a uložil účastníkom zložiť zálohu na znalecké dokazovanie (zaplatené sťažovateľom 29. januára 2001 a žalovanými 14. februára 2001).

Odporca č. 1 navrhol 26. júna 2001 určiť iného znalca (namietal možnú predpojatosť Ing. M. B.). Námiетка bola 30. júla 2001 doručená znalcovi, ktorý ju v písomnom stanovisku z 3. augusta 2001 označil za neopodstatnenú.

Znalec 4. septembra 2001 predložil okresnému súdu znalecký posudok, ktorý bol doručený právnym zástupcom účastníkov 17. septembra 2001.

Sťažovateľ nežiadal (28. septembra 2001) doplniť znalecký posudok a ani vypočítať znalca. Odporcovia predložili svoje stanovisko ku znaleckému posudku 26. novembra 2001.

Znalec podaniami z 5. apríla 2002 a 22. mája 2002 (cestou krajského súdu) urgoval zaplatenie znalečného. O znalečnom rozhodol okresný súd 31. júla 2002.

Po urgencii sťažovateľa z 2. augusta 2002 vytýčil okresný súd 26. augusta 2002 termín pojednávania na 30. október 2002.

Sťažovateľ 30. augusta 2002 predložil návrh na vydanie predbežného opatrenia (uložiť odporcom zákaz nakladať s nehnuteľnosťou a s označenými hnutel'nými vecami).

Proti rozhodnutiu o znalečnom podal znalec 9. septembra 2002 odvolanie.

Na pojednávaní konanom 30. októbra 2002 (za prítomnosti sťažovateľa, jeho právneho zástupcu, znalca a právneho zástupcu odporcov) bol vykonaný výsluch znalca a prednes právnych zástupcov. Sťažovateľ žiadal vydať predbežné opatrenie v zmysle jeho návrhu z 30. augusta 2002. Okresný súd odročil pojednávanie na neurčito za účelom predloženia písomného stanoviska odporcov k návrhu sťažovateľa a zistenia stavu nakladania s nehnuteľnosťou v Starej Lubovni na katastrálnom úrade.

Okresný súd 19. decembra 2002 vydal predbežné opatrenie v zmysle sťažovateľovho návrhu, ktoré odporca č. 1 napadol 17. januára 2003 odvolaním. Súdny spis bol doručený krajskému súdu 27. februára 2003.

Krajský súd uznesením z 31. marca 2003 vrátil vec okresnému súdu na rozhodnutie o celom návrhu na vydanie predbežného opatrenia (spis vrátený okresnému súdu 7. apríla 2003).

Okresný súd uznesením z 13. augusta 2003 zamietol tú časť návrhu sťažovateľa na vydanie predloženého opatrenia, ktorá sa týkala zákazu nakladania odporcom č. 1 s nehnuteľnosťou v Starej Ľubovni.

Okresný súd 5. novembra 2003 opätovne predložil súdny spis odvolaciemu súdu, ktorý uznesením z 10. októbra 2003 potvrdil prvostupňové rozhodnutie. Súdny spis bol vrátený okresnému súdu 16. decembra 2003.

2. K návrhu na začatie konania pred ústavným súdom pripojil sťažovateľ sťažnosť

na priet'ahy v konaní z 23. septembra 1999 adresovanú predsedovi okresného súdu na ktorú mu odpovedala podpredsedníčka okresného súdu listom sp. zn. Spr. 783/99 z 12. novembra 1999, v ktorom sťažovateľovi oznámila, že vzniknutý priet'ah „nie je možné považovať za subjektívny“, lebo sudkyňa, ktorej bola vec pridelená... „sa do 15. 11. 1999 nachádza na stáži na Ministerstva spravodlivosti SR... preto nemôžu byť prijaté ani žiadne opatrenia“.

3. Na ďalšiu sťažovateľovu sťažnosť (zo 17. júla 2003) odpovedala podpredsedníčka okresného súdu listom sp. zn. Spr. 2260/03 zo 17. septembra 2003, ktorá po „vykonaní šetrenia v spise“ zistila: ... „že od podania žaloby sa konalo bez priet'ahov. Dĺžka konania však bola ovplyvnená opakovanými návrhmi na vydanie predbežného opatrenia ..., ako aj vykonaným znaleckým dokazovaním. (...) S poukazom na uvedené konštatujem, že Vaša sťažnosť nie je dôvodná“.

III.

1. Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 17 C 33/98 došlo k porušeniu práva sťažovateľa

zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého „Každý má právo, aby sa jeho vec (...) prerokovala bez zbytočných prietáhov (...)“, resp. v čl. 6 ods. 1 Dohovoru, podľa ktorého „Každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola (...) v primeranej lehote prejednaná (...) súdom (...), ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch (...)“.

Sťažovateľ navrhol (ako to je už uvedené vyššie v bodoch 2 a 3 I. časti tohto odôvodnenia), aby ústavný súd vyniesol rozhodnutie, ktorým vysloví porušenie označených základných práv, prikáže okresnému súdu vo veci konať bez zbytočných prietáhov, prizná mu primerané finančné zadosťučinenie a náhradu trov jeho právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom.

2. Predseda okresného súdu k tomuto návrhu vo svojom vyjadrení z 28. januára 2004 okrem prehľadu úkonov v konaní uviedol, že „... Predmetom konania je vydanie veci a vyplatenie podielu zo združenia, čo považujem za právne a fakticky zložitú vec. O tomto svedčí aj samotné správanie sa sťažovateľa v konaní, kedy on sám upravoval a spresňoval žalobu. Dĺžka konania bola navyše ovplyvnená aj podaním viacerých návrhov sťažovateľom na vydanie predbežného opatrenia, s čím sa musel súd prednostne vyporiadať. Mám za to, že súd v predmetnom konaní postupoval spôsobom, ktorý viedol k rozhodnutiu v merite veci.

S poukazom na uvedené navrhujem, aby Ústavný súd Slovenskej republiky vyslovil, že postupom Okresného súdu Prešov v konaní vedenom pod sp. zn. 17 C 33/98 nedošlo k porušeniu základného práva sťažovateľa Ing. arch. J. F. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného článkom 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva, aby jeho záležitosť bola v primeranej lehote prejednaná, zaručeného v článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd“.

3. Sťažovateľ prostredníctvom svojho právneho zástupcu v reakcii z 12. februára 2004 na toto vyjadrenie okresného súdu uviedol, že „... S tvrdením predsedu Okresného súdu v Prešove, že vydanie a vyplatenie podielu zo združenia, ktoré je predmetom konania pred Okresným súdom Prešov pod sp. zn. 17 C 33/98, je právne i fakticky zložitou vecou, sa

nestotožňujem. Vec nie je právne zložitá, nakoľko ust. § 839 OZ jasne rieši situáciu, keď bol účastník zo združenia vylúčený. Vec nie ani fakticky zložitá, pretože nárok žalobcu je možné zistiť z účtovných dokladov znaleckým posudkom.

Nesúhlasím s tvrdením, že k priet'ahom v konaní prispelo aj moje správanie, a to úprava a spresňovanie žaloby a podanie viacerých návrhov na vydanie predbežného opatrenia, nakoľko návrhy doručené súdu dňa 13. 2. 1998 boli 12. 3. 1998, resp. 31. 3. 1998 Okresným súdom Prešov zamietnuté, čo Krajský súd potvrdil uznesením zo dňa 29. 6. 1998. Tieto návrhy teda istotne k priet'ahom neviedli, rovnako priet'ahy nespôsobil ani môj návrh na vydanie predbežného opatrenia zo dňa 27. 8. 2002, ktorému súd vyhovel uznesením zo dňa 19. 12. 2002. Ďalej podotýkam, že som sa zúčastnil všetkých pojednávaní a v stanovenej lehote som súdu vždy poskytol potrebnú súčinnosť.

Pri posudzovaní spôsobu, akým súd v konaní postupoval, poukazujem na najdlhšie časové úseky, kedy súd nekonal, a to od 18. 5. 1999, kedy sudkyňa vyzvala účastníkov na predloženie dôkazov do 18. 10. 2000 (termín pojednávania), teda 15 mesiacov, ďalej od októbra 2001, kedy boli účastníci konania vyzvaní na predloženie vyjadrenia k znaleckému posudku znalca Ing. B. do 30. 10. 2002 (termín pojednávania), teda 12 mesiacov a od 19. 12. 2002, kedy súd vydal predbežné opatrenie do dnešného dňa, teda 14 mesiacov.

Na záver uvádzam, že od začatia konania, teda od 20. 1. 1998 do dnešného dňa, teda v období viac ako šiestich rokov konanie skončené nebolo, vo veci boli vytýčené len 4 pojednávania a od 30. 10. 2002, kedy sa konalo vo veci posledné pojednávanie, ktoré bolo odročené s tým, že v konaní bude ustanovený znalec, tento nebol do dnešného dňa ustanovený.

Trvám preto na tom, že v konaní vedenom pred Okresným súdom Prešov pod sp. zn. 17 C 33/98 bolo porušené moje základné právo priznané čl. 48 ods. 2 Ústavy SR a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd“.

4. Ústavný súd si pri výklade „práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov“ garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 Dohovoru, pokiaľ ide o „právo na prejednanie veci v primeranej lehote“, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98).

Judikatúra ústavného súdu a ESLP sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov garantované v čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. právo na prerokovanie veci v primeranej lehote zaručené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka konania a postup súdu (napr. I. ÚS 41/02). V súlade s judikatúrou ESLP ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií ústavný súd postupoval aj v danom prípade.

4.1. Ústavný súd predovšetkým konštatuje, že predmetom posúdenia je občianskoprávne konanie (o vydanie hnutelných vecí a vyplatenie podielu na majetku získanom spoločnou podnikateľskou činnosťou), ktoré sa na okresnom súde začalo 5. februára 1998, teda pred šiestimi rokmi, a nie je k dnešnému dňu skončené na súde prvého stupňa.

Ústavný súd zo skutočností uvádzaných okresným súdom ani z obsahu spisu nezistil takú okolnosť, ktorá by odôvodňovala záver o takej zložitosti posudzovanej veci (právnej, resp. faktickej), ktorá by mohla negatívne ovplyvniť jej doterajší priebeh, no najmä doterajšiu dĺžku konania.

4.2. Pri posudzovaní správania sťažovateľa v posudzovanom ústavný súd konštatoval, že na jeho ťarchu treba pripísať skutočnosť, že sa na okresný súd obrátil s návrhom na začatie konania, ktorý nemal všetky predpísané náležitosti, pričom kvôli odstraňovaniu týchto nedostatkov nemohol okresný súd riadne postupovať v konaní. V tejto

súvislosti už ústavný súd konštatoval, že požiadavka na konanie bez zbytočných priet'ahov v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. na konanie v primeranej lehote v zmysle čl. 6 ods. 1 Dohovoru môže mať svoju plnú relevanciu len pri takom návrhu na začatie konania, ktorý spĺňa všetky zákonom predpísané obsahové a formálne náležitosti (pozri I. ÚS 41/02).

Na druhej strane však predkladanie návrhov na vydanie predbežného opatrenia (o ktorých všeobecné súdy konali od 13. februára 1998 do 2. septembra 1998 a od 30. októbra 2002 do 7. apríla 2003, spolu v trvaní 11 mesiacov) nekvalifikuje ústavný súd ako skutočnosť, ktorá spôsobila zbytočné priet'ahy v konaní. Podľa právneho názoru ústavného súdu využitie možností daných s'ťažovateľovi procesnými predpismi (napr. Občiansky súdny poriadok) na uplatňovanie a presadzovanie jeho práva v súdnom konaní môže síce spôsobiť predĺženie priebehu konania, nemožno ho však kvalifikovať ako postup, ktorého dôsledkom sú zbytočné priet'ahy (napr. I. ÚS 31/01).

4.3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v predmetnej veci, pričom zbytočné priet'ahy v konaní posudzoval ako celok s prihliadnutím na všetky okolnosti prípadu.

Vychádzajúc z predloženej s'ťažnosti a z k nej pripojených písomných dokumentov, z obsahu predmetného súdneho spisu a zo stanovísk účastníkov konania ústavný súd konštatoval zbytočné priet'ahy v konaní spôsobené okresným súdom, ktorý nevykonal žiadne úkony (resp. úkony smerujúce k rozhodnutiu v merite veci) v období:

- od 14. februára 2000, keď s'ťažovateľ upresnil petit svojho návrhu, do 18. októbra 2000, keď okresný súd uskutočnil pojednávanie, t. j. v trvaní ôsmich mesiacov (keď až po žiadosti s'ťažovateľa o vytýčenie termínu pojednávania z 12. mája 2000 žiadal krajský súd o vrátenie súdneho spisu, čo pri náležitej starostlivosti mohol urobiť aj skôr);
- od 4. septembra 2001 (predloženie znaleckého posudku na okresný súd) do 26. augusta 2002 (vytýčenie termínu pojednávania), t. j. v trvaní vyše 11 mesiacov, počas ktorých okresný súd okrem doručenia znaleckého posudku účastníkom

17. septembra 2001 a vypracovania uznesenia o znalečnom (22. mája 2002) nevykonali žiadny procesný úkon smerujúci k meritórnemu vybaveniu veci;
- od 19. decembra 2002 (vydanie uznesenia o predbežnom opatrení) do 13. augusta 2003, keď okresný súd na základe uznesenia krajského súdu z 31. marca 2003 o vrátení veci opätovne rozhodol (tentoraz už o celom) návrhu sťažovateľa na vydanie predbežného opatrenia, t. j. v trvaní skoro 8 mesiacov. V tejto súvislosti ústavný súd poznamenáva, že nutnosť rozhodovať o predbežnom opatrení nemôže brániť súdu meritórne konať. V kontexte danej veci okresný súd takto mohol konať podľa svojho uznesenia o odročení pojednávania z 30. októbra 2002.

Vyššie uvedené obdobia v celkovom trvaní vyše dvoch rokov boli v zmysle už vyššie uvedeného konaní, ktoré nevykazovalo znaky plynulého a efektívneho konania, teda bolo konaní, ktorým došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na konanie bez zbytočných priťahov garantovaného čl. 48 ods. 2 ústavy a ktoré významnou mierou ovplyvnilo celkovú dĺžku doterajšieho vyše šesťročného konania.

Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu právo zaručené podľa čl. 48 ods. 2 ústavy sa môže realizovať len prostredníctvom takeého konania (činnosti) súdov, ktoré smeruje k odstráneniu právnej neistoty, kvôli ktorej sa občan obrátil na orgán súdnej moci. K zbytočným priťahom v súdnom konaní môže dôjsť nielen samotným nekonaním príslušného súdu, ale aj takou činnosťou súdu, ktorá nesmeruje k odstráneniu právnej neistoty účastníka súdneho konania, teda k právoplatnému rozhodnutiu vo veci, s ktorou sa obrátil na súd. Preto na splnenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátne orgány (napr. všeobecné súdy) vec len prerokovali, prípadne vykonali rôzne úkony (bez ohľadu na ich počet) a právoplatne nerozhodli (napr. II. ÚS 64/99, I. ÚS 98/99, I. ÚS 10/98).

Vychádzajúc z dôvodov vyššie uvedených (hodnotenie ohľadne kritéria zložitosti veci a správania sťažovateľa), z platnej právnej úpravy a z postupu súdu (organizovania jeho procesného postupu) v predmetnom občianskoprávnom súdnom konaní nemožno hodnotiť postup okresného súdu v posudzovanej veci ako postup, ktorý by zodpovedal

ústavou priznanému právu na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov (resp. Dohovorom priznanému právu na prerokovanie záležitosti v primeranej lehote) a príslušným ustanoveniam Občianskeho súdneho poriadku, čo je nevyhnutným predpokladom spoločensky efektívneho, t. j. rýchleho a účinného poskytnutia právnej ochrany.

Vyššie uvedený postup okresného súdu spôsobujúci zdĺhavosť namietaného konania nevykazoval podľa názoru ústavného súdu znaky plynulého a efektívneho konania a bol konaním so zbytočnými priet'ahmi.

4.4. Vzhľadom na všetky uvedené dôvody ústavný súd vyslovil porušenie práva sťažovateľa na prerokovanie predmetnej veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva na prerokovanie veci v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru, tak ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia pod bodom 1.

5. V nadväznosti na tento výrok a v záujme efektívnosti poskytnutej ochrany sťažovateľovi ústavný súd vo výroku tohto rozhodnutia pod bodom 2 prikázal okresnému súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde konať vo veci bez zbytočných priet'ahov.

6. Ústavný súd môže priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie ako náhradu nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch (čl. 127 ods. 2 ústavy, § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde).

6.1. Sťažovateľ požiadal priznať primerané finančné zadosťučinenie vo výške 300 000 Sk, a to z dôvodov uvedených v bode 3 I. časti tohto odôvodnenia.

6.2. Vzhľadom na okolnosti danej veci ústavný súd dospel k názoru, že len konštatovanie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru nie je dostatočným zadosťučinením pre sťažovateľa. Ústavný

súd preto uznal za odôvodnené priznať mu aj finančné zadosťučinenie podľa cit. ustanovenia zákona o ústavnom súde, ktoré podľa zásad spravodlivosti s prihliadnutím na všetky okolnosti zisteného porušenia práv sťažovateľa (pozri body 4.1. až 4.3. tejto časti) považuje za primerané vo výške 25 000 Sk.

6.3. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Z uvedených skutočností ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia pod bodom 3.

7. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti hradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Úspešnému sťažovateľovi vznikli trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátom. Advokát vykonal tri úkony právnych služieb, a to prevzatie a prípravu zastupovania, písomné podanie (sťažnosť) z 9. októbra 2003 a stanovisko (vyjadrenie) z 12. februára 2004 k vyjadreniu okresného súdu (prvé 2 úkony vykonal v roku 2003 a tretí úkon v roku 2004). Odmena určená podľa § 13 ods. 8 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 163/2002 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (ďalej len „vyhláška“) z výpočtového základu (§ 1 ods. 2 vyhlášky) 12 811 Sk vo výške 1/3 predstavuje 4 270 Sk za jeden úkon v roku 2003 a 4 540 Sk v roku 2004 (výpočtový základ 13 602 Sk). Celkové trovy za tri úkony spolu s režijným paušálom ku každému úkonu (128 Sk v roku 2003 a 136 Sk v roku 2004 v zmysle § 19 ods. 3 a uznesení predsedníctva Slovenskej advokátskej komory) predstavujú sumu 8 794 Sk v roku 2003 a sumu 4 676 Sk v roku 2004. Spolu predstavuje táto náhrada trov sumu 13 470 Sk. Z týchto dôvodov ústavný súd preto v tejto časti rozhodol tak, ako to je uvedené pod bodom 4 výroku tohto rozhodnutia.

8. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok, treba pod „právoplatnosťou rozhodnutia“ uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

v Košiciach 17. marca 2004